

تأثیر دوپینگ بر روحیه ورزشکاران

مؤلف

فریبا جلیلیان

ویراستار

دولت جعفری

انتشارات قانون یار

۱۳۹۷

تقدیم بہ ہمسرم اسطورہ زندگیم پناہ مستقیم و امید بودم
بہ او کہ نشانہ لطف الہی در زندگی من است

فهرست مطالب

پیشگفتار

فصل اول

کلیات

فصل دوم

زیر بنای نظری موضوع دوپینگ

فصل سوم

روش شناسی

فصل چهارم

یافته های علمی موضوع

فصل پنجم

بحث و نتیجه گیری

منابع و مآخذ

پیشگفتار

احتمالاً واژه دوپینگ از واژه هلندی دوپ که نام یک نوشیدنی الکلی ساخته شده از پوست انگور است که توسط جنگجویان زولو به منظور افزایش دلاوری‌شان در جنگ مورد استفاده قرار می‌گرفته مشتق شده است (وادا، ۲۰۱۲).^۱ و یا به روایتی دیگر واژه دوپینگ از زبان آفریقای جنوبی مشتق شده است و اشاره به یک نوشیدنی الکلی باستانی دارد که به عنوان محرک در مراسم رقص استفاده می‌گردید (جعفری، ۱۳۸۵، به نقل از محمد عاکفیان، ۱۳۸۹).

امروزه واژه‌ی دوپینگ بطور انحصاری اشاره به استفاده روشها و مواد افزایش دهنده عملکرد در رقابت ورزشی چه به منظور افزایش و چه حفظ عملکرد و همچنین گریز از روند نمونه‌گیری دارد (پتروزی^۲، ۲۰۰۲). علیرغم اصطلاحات مرتبط جدید، بهره‌گیری از کمک‌دهنده‌های شیمیایی در وضعیت‌های ورزشی فاجعه‌جدیدی نیست. عارضه استفاده از مواد ممنوعه در میان ورزشکاران که به قصد ارتقای مصنوعی سطح اجرا است ریشه در دیرباز دارد و در حال حاضر بسیار مشهود می‌باشد زیرا که از سمت ورزش‌های حرفه‌ای تغذیه و حمایت می‌شود و به صورت تجاری روی آن متمرکز شده‌اند. استفاده بعضی از اشکال مواد شیمیایی برای افزایش هوشیاری، استقامت و عملکرد بدنی همواره مورد توجه بوده است (وروکن، ۱۹۹۶، هولیهان، ۱۹۹۹). ورزشکاران رقابت‌کننده در المپیک یونان باستان از محرک‌ها برای افزایش عملکردشان استفاده می‌کردند (آسکن، ۱۹۹۸، شنیدر و باتچر، ۱۹۹۱). ورزشکاران یونان باستان به استفاده از رژیم‌های

^۱ World Anti Doping Agency (WADA)

^۲ Petroczi

غذایی خاص و معجون های محرک برای نیرومند ساختن خودشان مشهورند. گلادياتورهای رومانیایی و سواره نظام های قرون وسطی به کمک گیری از مواد افزایش دهنده عملکرد جهت قادر بودن به ادامه وضعیت های جنگی علیرغم خستگی و جراحت روی می آوردند(وادینگتون). در ورزش مدرن، دوچرخه سواران، و شناگرهای مسافت های طولانی همواره نخستین مظنون های دوپینگ^۱ بوده اند. دوندگان ماراتون قبل از قرن بیستم مظنون های استفاده ی استریکنین^۱ بوده اند. بوکسورها نیز پیوسته از محرک ها و دیگر داروها مثل کوکائین، هروئین و الکل برای افزایش هوشیاری و/یا تسکین درد استفاده می کردند(دونوهویی^۲ و جانسون، ۱۹۸۶). موارد بیشمار هستند. همچنین مواد افزایش دهنده عملکرد بطور آزادانه و نامحدود برای قرن ها در ورزش استفاده شدند. این چنین اعمالی از سال ۱۹۶۰ زمانی که سری های مرگ یا حوادث قریب به مرگ نهایتاً دستگاه های مدیریت ورزش را از خطر اینکه استفاده ی مواد در ورزش مشکلی جدی است با خبر کرد، غیر قابل قبول بوده است(وادینگتون، ۲۰۰۰). نگرانی اصلی تعداد ورزشکاران استفاده کننده از دارو یا مقدار داروهای استفاده شده نیست بلکه خطرات ترکیب داروهای مختلف است. استفاده از افزایش دهنده های عملکرد یکی از مهم ترین مشکلات ورزش های رقابتی در دهه های متمادی بوده است. ارزیابی نگرش ورزشکاران در مقابل مواد افزایش دهنده عملکرد ممنوع شده(اکثراً استروئید های آنابولیک) و دوپینگ تاریخ طولانی در ورزش دارد. در حدود ۴۰ سال قبل، از ورزشکاران درباره اعتقادشان

^۱ Strychnine

^۲ Donohoe, T

در مورد نتایج مثبت استفاده از مواد نیروزا پرسیده شد. محققان به یک بصیرت خوب و عقلانی در رفتار افرادی که دوپینگ می کردند رسیده اند (وادا، ۲۰۰۶، ۲۰۰۹). فشار زیادی برای برنده شدن در سازمانهای ورزشی و ورزشکاران درگیر در رقابتهای ورزشی سطح بالا که در بالاترین سطح خود هستند وجود دارد. جوامع می خواهند قهرمانان و نام آوران مشهور خود را ببینند و به جهانیان بشناسانند. ملت ها می خواهند به ورزشکاران خود که در بالاترین سطح رقابتی قرار دارند افتخار کنند. جوامع محلی آرزو می کنند که در کانون توجه قرار گیرند، محبوبیت داشته باشند و تصویر مثبتی از قهرمانان خود ارائه دهند. شرکت کنندگان تشنه رکورد شکنان رقابت های ورزشی هستند. همه این موارد بدین معنی است که افراد و سازمانها دائماً در حال توسعه و دست یابی به هر نوع تکنولوژی و وسیله ای هستند که باعث پیشی گرفتن آنها در رقابت شود و استفاده از داروهای افزایش دهنده عملکرد به عنوان یکی از راه های اجرای برتر همواره مد نظر بوده است.

فصل اول

کلیات

۱. ماهیت مبنایی موضوع:

در ورزش دوپینگ به داروهای افزایش دهنده عملکرد و به طور مشخص آنهایی که توسط سازمانهای کنترل رقابتها ممنوع شده اند گفته می شود. دوپینگ و عادت های مرتبط با آن اغلب در ورزش هایی که قدرت نقش مهمی در توفیق آن دارد از قبیل (وزنه برداری و پاورلیفتینگ و...) و نیز ورزش هایی که ظرفیت هوازی عامل عمده برتری است مثل (دوچرخه سواری، اسکیت، فوتبال و...) مشاهده می شود (لیپی^۱، فرانچینی^۲، گویدی^۳، ۲۰۰۷، ماروویک ۲۰۰۶).

دوپینگ در ورزش های رقابتی شایع است. بسیاری از کشورها تلاش می کنند تا فاکتورهایی که بر عملکرد ورزشکاران در رقابت موثر هستند را شناسایی کنند. آنها امیدوار هستند که با ارزیابی های اثربخش بتوانند یافته هایی را در جهت کمک به ورزشکاران برای پیشرفت در دست یابی به اهدافشان طراحی کنند. مطالعات نشان داده است که وضعیت فیزیکی و ذهنی بیشترین تاثیر را بر عملکرد

^۱ Lippi, G.

^۲ Franchini, M

^۳ Guidi, G.

ورزشکاران دارند (جی لای، ۱۹۹۷). محققان به نظر می رسد با اینکه دوپینگ در ورزش نا خوشآمد است موافق باشند. لازم به ذکر است دلیل پشت موضوع ممنوعیت دوپینگ ابتدا افزایش نگرانی درباره ی سلامتی ورزشکار بود (تود و تود^۱، ۲۰۰۱). دوپینگ بعد از آن مورد تنها به عنوان کاری غیر اخلاقی پدیدار شد (پتروزی، ۲۰۰۷). هر دو ادبیات برجسته و وضعیت سازمانی ورزشی جهانی اداری پیشنهاد می کند که نگرش های ورزشکاران مسئول رفتار منحرف دوپینگ هستند (آلارانتا و همکاران^۲، ۲۰۰۶، کرون و هیتترینگتون^۳، ۱۹۸۹، هوبرمن^۴، ۲۰۰۱).

بیش از حد رقابتی بودن یا پیروزی طلب بودن به عنوان توضیح غیر فنی برای دوپینگ استفاده می شود. اگرچه سطوح متفاوت جنسیت، فرهنگ و رقابت در میان ورزشکاران از دهه ۸۰ (گیل و دوالتوسکی^۵، ۱۹۸۸، گیل، کلی، مارتین و کاروسو^۶، ۱۹۹۱) به دقت بررسی شده است، ارتباط بین این فاکتورها و رفتار دوپینگ به طور تجربی آزمون نشده است، به استثنای یک پروژه در مطالعه بوسیله لوسیدی، گرانو، لئون، لومباردو و پسی^۷ (۲۰۰۴). مدل تئوری کلاسیک رفتار برنامه ریزی شده^۸ (آجزن و مادن^۹، ۱۹۸۶) یک چهارچوب کاری به صورت تئوری برای مطالعه در میان افراد بالغ ایتالیایی فراهم کرد، که نگرش به عنوان قوی ترین پیشگو برای تصمیم رفتاری شناخته شد. مدل تئوری رفتار برنامه ریزی

^۱ Todd J, Todd T

^۲ Alaranta

^۳ Crown & Heatherington

^۴ Hoberman

^۵ Gill & Dzewaltowski

^۶ Gill DL, Kelley BC, Martin JJ, Caruso CM

^۷ Lucidi F, Grano C, Leone L, Lombardo C, Pesce C

^۸ Theory of planned behavior

^۹ Ajzen & Madden

شده در طول سطوح مختلف جنسیت و درگیری ورزش جای گرفت (پتروزی، ۲۰۰۷). مفروضات اصلی نگرش در مقابل دوپینگ یکی از مهمترین پیش بینی کننده های رفتارهای احتمالی دوپینگ می باشد، ورزشکارانی که نرمی و ملایمت بیشتر در مقابل دوپینگ نشان دادند، احتمال بیشتری در استفاده از داروهای ممنوعه داشتند (پتروزی، آیدمن^۱ و نپوز^۲، ۲۰۰۸، پتروزی و آیدمن ۲۰۰۹). مطالعات نشان داد که ورزشکاران تمایل به اتخاذ اهداف اجتنابی در مواجهه با فشارهای هنجاری به انجام این کار دارند (کونروی^۳، کای^۴ و کوتسورث^۵، ۲۰۰۶)، در حالی که تحقیقات دیگر نشان داد که هر هدف موفقیت موفقیت با جنبه های مختلف محیط انگیزشی والدین و تیم، با اهداف مهارت که مشخصات مثبت تر نسبت به اهداف عملکرد نشان دادند، پیش بینی شده بود (موریس^۶ و کاووسانو^۷، ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹). مطالعات فوق نشان می دهد که هر دوی اهداف موفقیت و انگیزه می توانند طیف وسیعی از رفتارهای مرتبط ورزشی را تحت تاثیر قرار دهد، و اثر عمیقی بر ورزشکاران شناخت مرتبط ورزشی و منش ورزشکاری دارند. فعل و انفعال بین این سه بعد رفتار نیز ممکن است برای درک بهتر استفاده از مواد افزایش دهنده عملکرد در ورزش مورد استفاده قرار گیرد، در عین حال تحقیقات در این مورد کمیاب بوده است (بارکوکیس^۸ و همکاران، ۲۰۱۱). در مطالعه حاضر محقق به دنبال پاسخ

^۱ Aidman, E. V

^۲ Nepusz, T

^۳ Conroy

^۴ Kaye

^۵ Coatsworth

^۶ Morris

^۷ Kavussanu

^۸ Barkoukis

گویی به این سوال است که آیا انگیزه ورزشی بر رفتار دوپینگ تاثیر دارد؟ همچنین آیا نگرش به دوپینگ بر رفتار دوپینگ تاثیر دارد.

۲. بررسی موضوعی دوپینگ:

مسئله دوپینگ در بازی های المپیک متوقف نشده است. انجام دوپینگ در نخبه های ورزشی شایع بوده و همچنین استفاده ی مواد شیمیایی برای بهبود عملکرد (بعضی مواقع داشتن ظاهری خوب، مخصوصاً در مورد استروئیدهای آنابولیک^۱) در خارج از نخبگان و در ورزشهای دانشگاهی و دبیرستان ها گسترش یافته است (یسالیس و باهرک^۲، ۱۹۹۵). روند صعودی بسیار نگران کننده ای در رشد میزان مصرف داروهای نیروزا در جامعه ورزشی جهانی وجود دارد. این امر بقدری مسئولین ورزشی جهانی را نگران کرده است که کمیته بین المللی المپیک ۲۰۰۸ پکن تقریباً از تمامی افرادی که برای بازیهای المپیک انتخاب شده بودند حین برگزاری و خارج از مسابقه حداقل یکبار تست دوپینگ گرفت که این خود نشان دهنده اهمیت خطر بسیار جدی ناشی از پدیده مذموم دوپینگ در ورزش می باشد. مجموع آزمایشات انجام شده در این بازی ها ۵۰۰۰ مورد و نتایج مثبت ۱۷ مورد بوده اند (اسکولویک^۳ ۲۰۰۹).

تلاش های اخیر برای مقابله، ریشه کن کردن و تعلیم و آموزش منتفی خواهد شد اگر انگیزش و نگرش های افراد در دوپینگ به طور کامل شرح داده نشوند. با توجه به نقش دوپینگ و گرایش جوانان و بزرگسالان به سمت این پدیده جهت برتری و پیشی گرفتن در ورزش جهت دستیابی به اهداف و نقش روانشناختی چه از بعد درونی و چه از بعد بیرونی و نتایج سوء استفاده از مواد

^۱ Anabolic Steroids

^۲ Yesalis & Bahrke

افزایش دهنده عملکرد و محرومیت ها و شکست هایی که در پی این پدیده ورزشی که به سرعت و با متد های جدیدی گام برداشته، وجود دارد شناخت ورزشکاران از بعد روانشناختی و دانستن انگیزه های روانی و رفتارهای شایع در زمینه دوپینگ در بین ورزشکاران می تواند در پیشگیری از این پدیده مهم ورزشی موثر باشد. برای اینکه این برنامه های پیشگیری موثر باشند، آنها باید بر یک مدل مفهومی که رفتار انسان را پیش بینی می کند استوار باشند (دونوان^۱ و همکاران، ۲۰۰۲، استرلاند^۲ و همکاران، ۲۰۰۳). شکاف های بسیاری هنوز هم در ادبیات وجود دارد، اطلاعات کمی درباره نگرش گروه های خاص ورزشکاران در موضوع استفاده از مواد افزایش دهنده عملکرد در حال حاضر در دسترس است (دیاسین^۳ و همکاران، ۲۰۰۳).

۳. ضرورت تالیف این اثر علمی:

اگرچه استفاده از مواد افزایش دهنده عملکرد توسط آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ و بسیاری از انجمن های ورزش حرفه ای در سراسر جهان ممنوع شده است، ورزشکاران همچنان این عمل را ادامه می دهند. تاکنون تلاش های انجام شده برای جلوگیری از استفاده از مواد افزایش دهنده عملکرد بر روی تشخیص و مجازات متمرکز بوده است، در حالی که تحقیقات بر روی عوامل روانی اجتماعی در ارتباط با رفتار دوپینگ تنها به تازگی شروع و توسعه یافته است (بارکوکسیس و همکاران، ۲۰۱۱). مطالعات اولیه نقش نگرش ها را در استفاده از استروئیدهای آنابولیک در میان ورزشکاران را مورد بررسی قرار

^۱ Donovan . et al

^۲ Strelan . et al

^۳ Diacin et al

دادند(آنشل و راسل، ۱۹۹۷). علیرغم اینکه مطالعات مذکور به نقش باورها و نگرش ها نسبت به استفاده از دوپینگ پرداخته اند، متغیرهای دیگری چون انگیزش و اهداف موفقیت(الیوت^۱، ۱۹۹۷) و جهت گیری منش ورزشکاری(کاووسانو و رابرت، ۲۰۰۱؛ والرند و همکاران، ۱۹۹۷) به طور گسترده مورد مطالعه قرار نگرفته است. انگیزش ها در ورزش به عنوان عواملی که ممکن است بر رفتار دوپینگ موثر باشند شناسایی شده اند(دوناهو^۲ و همکاران، ۲۰۰۶). باتوجه به این موضوع که در داخل کشور مطالعاتی که نقش عوامل روانی اجتماعی را در رابطه با موضوع دوپینگ بررسی کرده باشند بسیار کم می باشد و همچنین اندک بودن مطالعاتی که در خارج از کشور ارتباط و تاثیر انگیزه ورزشی بر روی رفتار دوپینگ را مورد بررسی قرار داده باشد این ضرورت احساس گردید که در این مطالعه به بررسی ارتباط بین انگیزه ورزشی با نگرش به دوپینگ و رفتار دوپینگ پرداخته شود.

۴. هدف کلی:

هدف کلی این کتاب تاثیر دوپینگ بر روحیه ورزشکاران می باشد.

۵. اهداف اختصاصی:

- ۱- تعیین میزان نگرش ورزشکاران نسبت به دوپینگ
- ۲- تعیین میزان انگیزه ورزشی ورزشکاران
- ۳- تعیین میزان انگیزه درونی^۳ ورزشکاران
- ۴- تعیین میزان انگیزه بیرونی^۴ ورزشکاران

^۱ Elliot. A

^۲ Donahue . et al

^۳ Intrinsic Motivation

^۴ Extrinsic Motivation

- ۵- تعیین میزان تنظیم بیرونی^۱ ورزشکاران
- ۶- تعیین میزان قوائد درون فکنی^۲ ورزشکاران
- ۷- تعیین میزان قوائد شناسایی^۳ ورزشکاران
- ۸- تعیین میزان کنترل جامع^۴ ورزشکاران
- ۹- تعیین میزان بی انگیزه گی^۵ ورزشکاران
- ۱۰- تعیین میزان رفتار دوپینگ ورزشکاران
- ۱۱- توصیف ویژگیهای دموگرافیک ورزشکاران

۶. فرضیه های تحقیق:

- ۱- ارتباط علی معنی داری بین انگیزه های ورزشی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۲- ارتباط علی معنی داری بین انگیزه درونی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۳- ارتباط علی معنی داری بین انگیزه بیرونی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۴- ارتباط علی معناداری بین تنظیم بیرونی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۵- ارتباط علی معناداری بین قوائد درون فکنی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.

^۱ External Regulation
^۲ Introjected Regulation
^۳ Identified Regulation
^۴ Integrated Regulation
^۵ Amotivation

- ۶- ارتباط علی معناداری بین قوائد شناسایی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۷- ارتباط علی معناداری بین کنترل جامع و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۸- ارتباط علی معنی داری بین بی انگیزه گی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۹- ارتباط علی معنی داری بین انگیزه های ورزشی و نگرش به دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۱۰- ارتباط علی معنی داری بین انگیزه درونی و نگرش به دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۱۱- ارتباط علی معنی داری بین انگیزه بیرونی و نگرش به دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۱۲- ارتباط علی معناداری بین تنظیم بیرونی و نگرش به دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۱۳- ارتباط علی معناداری بین قوائد درون فکنی و نگرش به دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۱۴- ارتباط علی معناداری بین قوائد شناسایی و نگرش به دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.
- ۱۵- ارتباط علی معناداری بین کنترل جامع و نگرش به دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.

۱۶- ارتباط علی معنی داری بین بی انگیزه گی و نگرش به دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.

۱۷- ارتباط علی معنی داری بین نگرش به دوپینگ و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود دارد.

۷. تعریف مفهومی واژه ها و اصطلاحات:

دوپینگ^۱: تعریف دوپینگ توسط کمیته بین المللی المپیک استفاده از کاری (مواد یا روش) است که به طور بالقوه برای سلامت ورزشکاران مضر و یا سبب افزایش توانایی عملکردشان می باشد. و یا حضور مواد ممنوعه در بدن ورزشکاران یا شواهدی از مصرف آن، یا شواهدی از استفاده روش ممنوعه است (کمیسیون پزشکی آی او سی^۲ (آی او سی، ۱۹۹۹، ماده ۲:۱۳)، در نهایت دوپینگ را می توان استفاده از مواد یا روش های ممنوعه افزایش دهنده عملکرد مطابق با موارد ذکر شده در کد وادا تعریف کرد (وادا، ۲۰۱۲).

داروهای افزایش دهنده عملکرد^۳: مواد یا داروهای افزایش دهنده ی عملکرد هر دارویی است که جزء لیست داروهای ممنوعه بوده که توسط ورزشکاران مصرف شده و باعث بهبود اجرای ورزشی می شوند (وادا، ۲۰۱۲).

انگیزش: ساختاری فرضی است که برای توصیف نیروهای داخلی و یا خارجی که منجر به شروع، هدایت، شدت و تداوم رفتار می شود، مورد استفاده قرار می گیرد.

^۱ Doping

^۲ International Olympic Committee

^۳ Performance Enhancement Drugs

بی انگیزگی: فقدان هدف و قصد در عمل یک فرد، که با نبود انگیزش مرتبط است.

انگیزه بیرونی: درگیر شدن در یک فعالیت به عنوان وسیله ای برای رسیدن به یک هدف، و نه صرفاً به خاطر خود فعالیت. به عبارت دیگر استفاده از پاداش بیرونی مانند جایزه یا پول به منظور تحریک رفتار، با این پیش فرض که انجام دهنده کار می تواند با این نیروهای بیرونی کنترل شود. اگر این نیروها وجود نمی داشتند، ورزشکار از فعالیتی با چنان شدت اجتناب می کرد یا آن را کاهش می داد. انگیزه بیرونی دارای چهار نوع مختلف است که از پایین ترین به بالا ترین سطح از زنجیره خودمختاری، تنظیم بیرونی، قوائد درون فکنی، قوائد شناسایی و کنترل جامع هستند.

الف) تنظیم بیرونی: تنظیم بیرونی اشاره به رفتارهایی دارد که از طریق منابع بیرونی مثل به دست آوردن پاداش های مادی یا محدودیت های اعمال شده توسط دیگران کنترل می شود.

ب) قوائد درون فکنی: به وسیله درون فکنی، منابع بیرونی پیشین انگیزش درونی شده است، به طوری که دیگر نیازی به حضور فعلی آن به عنوان مولد رفتار وجود ندارد. در عوض این رفتارها از طریق فشارهای داخلی مانند احساس گناه یا اضطراب تقویت می شوند.

ج) قوائد شناسایی: قوائد شناسایی آن نوع از انگیزه بیرونی است که در اجرا نمود پیدا می کند، وقتی که شخص ارزش گذاری و قضاوت رفتار را مهم می شمارد و آن را بدون انتخاب انجام می دهد.

د) کنترل جامع:

کنترل جامع نشان دهنده مستقل ترین شکل از انگیزش بیرونی است و زمانی اتفاق می افتد که بین قوائد رفتاری و نیازها، اهداف و ارزش های تأیید شده شخصی، که بخشی از فرد هستند تجانس وجود دارد.

انگیزه درونی (ذاتی): درگیر شدن در فعالیتی برای خود آن فعالیت و برای

لذت بردن و رضایت به دست آمده از مشارکت است. انگیزه درونی نیز شامل ۳ نوع مختلف است که به ترتیب عبارتند از: انگیزه درونی برای دانستن، انگیزه درونی برای کمال، انگیزه درونی برای تجربه تحریک.

الف) انگیزه درونی برای دانستن^۱: این نوع از انگیزه مربوط به

ساختارهایی از جمله اکتشاف، کنجکاوی، اهداف یادگیری، انگیزه درونی برای یادگیری و نیاز معرفتی به دانستن و ادراک است.

ب) انگیزه درونی برای کمال^۲: انگیزه درونی نسبت به کمال می تواند به

عنوان مشغول شدن در فعالیتی برای احساس لذت و رضایت خاطر ناشی از تجربه تلاش برای به انجام رساندن یا ایجاد چیزی تعریف کرد.

ج) انگیزه درونی برای تجربه تحریک^۳: هنگامی که فردی درگیر فعالیتی

است به منظور احساسات تحریک کننده مثل لذت حسی، تجارب زیبایی شناسی، و همچنین برای سرگرمی و هیجان مشتق شده از تعامل فرد در فعالیت است.

^۱ Intrinsic Motivation to Know

^۲ Intrinsic Motivation Toward Accomplishment

^۳ Intrinsic Motivation to Experience Stimulation

نگرش به دوپینگ : نگرش عبارت است از ترکیبی از باورها و هیجان هایی که شخص را پیشاپیش آماده می کند تا به دیگران، اشیاء و گروه های مختلف به شیوه ی مثبت یا منفی نگاه کند. نگرش ها ارزیابی از اشیاء را خلاصه می کنند و در نتیجه پیش بینی یا هدایت اعمال یا رفتارهای آینده را بر عهده می گیرند (گنجی، ۲۰۰۹).

نگرش یک حالت آمادگی ذهنی و عصبی است که از طریق تجربه سازمان می یابد و بر واکنش فرد نسبت به تمامی موضوع ها و موقعیت های وابسته به نگرش تاثیر مستقیم و پویا بر جای می گذارد (آپورت، ۱۹۳۵). حال نگرش به دوپینگ یک حالت آمادگی ذهنی و عصبی ورزشکار است که از طریق تجربه سازمان می یابد و بر واکنش او نسبت به تمامی موضوع ها و موقعیت های وابسته به دوپینگ تاثیر مستقیم و پویا بر جای می گذارد (منوچهری، ۱۳۹۰).

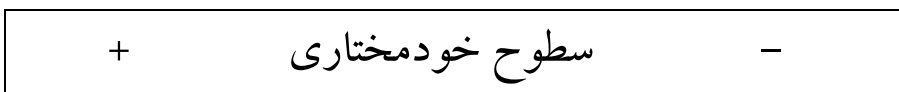
رفتار دوپینگ : رفتار پاسخی است که ارگانیسم به محرک بیرونی می دهد. به بیان دیگر رفتار واکنشی است که در برابر یک عمل یا کنش بیرونی از موجود زنده سر می زند (براهنی، ۱۳۸۱). در نتیجه رفتار دوپینگ واکنشی است که در برابر یک عمل یا کنش بیرونی مربوط به دوپینگ از ورزشکار سر می زند.

فصل دوم

زیر بنای نظری موضوع دوپینگ

فرضیه صفر اول : ارتباط علی معنی داری بین انگیزه های ورزشی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود ندارد.

زیر بنای نظری: انگیزه، یک اصطلاح کلی است که زمینه مشترک بین نیازها، شناختها و هیجانها را مشخص می کند که هر یک از این ها فرآیندی درونی است که رفتار را نیرومندان هدایت می کند (رید^۱، ۲۰۰۹). در طول سالها روانشناسان به وجود انواع مختلفی از انگیزه پی برده اند. دو نوع گسترده آن که به طور وسیع مورد مطالعه قرار گرفته اند انگیزه درونی و بیرونی است (والرند، ۲۰۰۴). انگیزه و تاثیر آن بر رفتار می تواند توسط نظریه ی خود مختاری دسی و رایان^۲ (۱۹۸۵) به خوبی بیان شود. این نظریه شناسایی می کند جنبه های مختلفی از رفتار برانگیخته را و فرض می کند که انگیزه باید به عنوان یک ساختار چند بعدی در نظر گرفته شود شامل سه بعد کلیدی که در طول زنجیره خودمختاری از بالاترین سطح به پایین ترین سطح به ترتیب شامل: انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و بی انگیزی (دسی و رایان، ۱۹۸۵)

^۱ Reid

^۲ Self-Determination Theory (SDT; Deci & Ryan, ۱۹۸۵)

دانش کمال تحریک	کنترل جامع قوائد شناسایی شده قوائد درون فکنی تنظیم بیرونی	بی انگیزی
-----------------------	--	-----------

شکل ۱-۲ انواع مختلف انگیزه در زنجیره خودمختاری. براساس والرند و پروالت (۱۹۹۹).

به طور کلی می توان گفت انگیزه عبارت است از حالات و شرایط درونی فیزیولوژیک و روانشناختی که فرد را به فعالیت در جهت معین یا برای رسیدن به هدف های خاص وا می دارند و ممکن است شکل های گوناگون پیدا کرده و نام های مختلفی بر آنها اطلاق شوند از قبیل احتیاجات، رغبت ها، محرک ها، امیال، گرایش، توجه؛ و دارای دو مشخصه ابتدایی هستند؛ به رفتار نیرو می بخشند یا آن را فعال می کند و رفتار را هدایت می کنند (پلاتیر^۱، ۱۹۹۵). هرچند مفهوم انگیزه ممکن است ساده به نظر آید ولی تجزیه و تحلیل آن مشکل است زیرا انسان موجودی پیچیده است و باید برای درک خصوصیات او به رفتارهایش توجه نمود، اینکه در یک موقعیت خاص، افراد متفاوت چه رفتاری از خود بروز می دهند به شخصیت، آمادگی و انگیزه آنان بستگی دارد. انسان ها نه تنها از لحاظ توانایی انجام فعالیت ها بلکه از لحاظ میل، اراده و یا انگیزه متفاوت هستند. انگیزه هایی که به سوی هدفی معطوف هستند ممکن است آگاهانه یا نا آگاهانه باشند و همچنین ممکن است درونی یا بیرونی باشند و طبیعی است که ترکیب

انگیزه های درونی و بیرونی با هم، تعیین کننده سطح کامل انگیزه است (کریمی^۱، ۱۳۷۵). انگیزه را به طور مستقیم نمی توان مشاهده کرد ولی وجود آن را از روی رفتار شخص استنباط می کنیم. و اگر این استنباط ما درست باشد، در موقعیت خوبی قرار می گیریم تا درباره آنچه شخص در آینده انجام خواهد داد پیش بینی انجام دهیم (موری، به نقل از شریفی فر، ۱۳۸۰). فلاحی در مطلبی تحت عنوان مبانی انگیزتگی در ورزش می نویسد: انگیزه های مختلفی باعث گرایش به امر ورزش می شود که روانشناسان آنها را در ابتدا به سه دسته تقسیم کرده اند:

۱. کسب لذت^۲ از بازی

۲. تمایل به گروه^۳ و شرکت در آن

۳. احساس ارزشمندی^۴

ابتدایی ترین انگیزه درونی مشارکت در فعالیت های ورزشی، آزاد کردن ارزش های اضافی و کسب لذت از فعالیت و تحرک است. کسی در مقابل فعالیت و نرمش پاداش دریافت نمی کند.

تعلق به گروه، دومین انگیزه مشارکت در فعالیت های ورزشی است. این امر مخصوصاً در سنین نوجوانی به اوج خود می رسد. گروه های ورزشی فرصت های مناسبی هستند تا فرد شایستگی ها و قابلیت های خود را نشان دهد و احساس کند که برای خود جایگاهی دارد.

^۱ Karimi

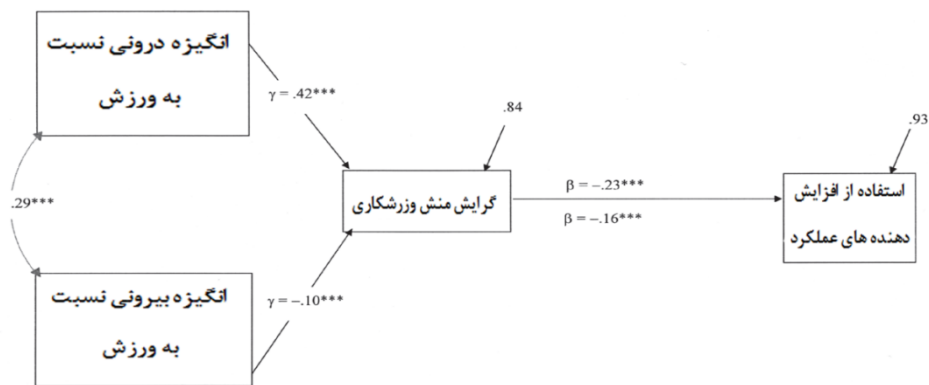
^۲ Hedonism

^۳ Need for Afiliation

^۴ Need to Feel Worthy

احساس ارزشمندی و کفایت، سومین انگیزه مشارکت در فعالیت های ورزشی است. زمانی که فرد ورزشکار در محیط های ورزشی قابلیت و استعداد خود را به عرصه ظهور می رساند به خود پنداری و یا تصویر بهتری از خود می رسد و احساس رضایت و ارزشمندی می کند و در واقع عزت نفس خود را تقویت می کند. در صورتیکه ورزشکاران از شرکت در رقابت های ورزشی احساس نشاط نکنند و آن را خسته کننده بیابند، یا نیاز آنها به رفاقت و دوستی در میان جمع دوستان ارضاء نشود به سختی می توان به بروز استعدادهای و توانمندی های آنان امیدوار بود (فلاحی، ۱۳۷۳). انگیزه نشان دهنده یکی از مهمترین متغیرها در ورزش است. درحقیقت، مربیان و ورزشکاران با این موضوع که انگیزه یکی از عناصر کلیدی نه فقط تسهیل کننده عملکرد، بلکه تسهیل کننده تجارب مثبت در حوزه ورزش است، توافق نظر دارند. رفتارهای فردی نیز عوامل مهمی از انگیزه را بیان می کنند. تحقیقات گذشته که شامل مشاهده رفتار معلمان، رفتار مربیان و رفتار والدین بود نشان دادند که رفتارهای اطلاعاتی، آنهایی که شامل بازخورد شایستگی و یک ساختار روشن یا با اساس و بنیاد برای انجام فعالیتی است، اشکال خودمختاری انگیزه را پرورش داده و بی انگیزگی را تضعیف می کند. به عبارت دیگر رفتارهای غیر شخصی که در آن، برای مثال مربی به ورزشکاران اهمیتی نمی دهد نشان دادند که انگیزه درونی و شناسایی را تضعیف کرده و بی انگیزگی را افزایش می دهد (والرند، ۲۰۰۴). انگیزه ها در ورزش به عنوان عواملی که ممکن است بر رفتار دوپینگ موثر باشند شناسایی شده اند (دوناهو و همکاران، ۲۰۰۶).

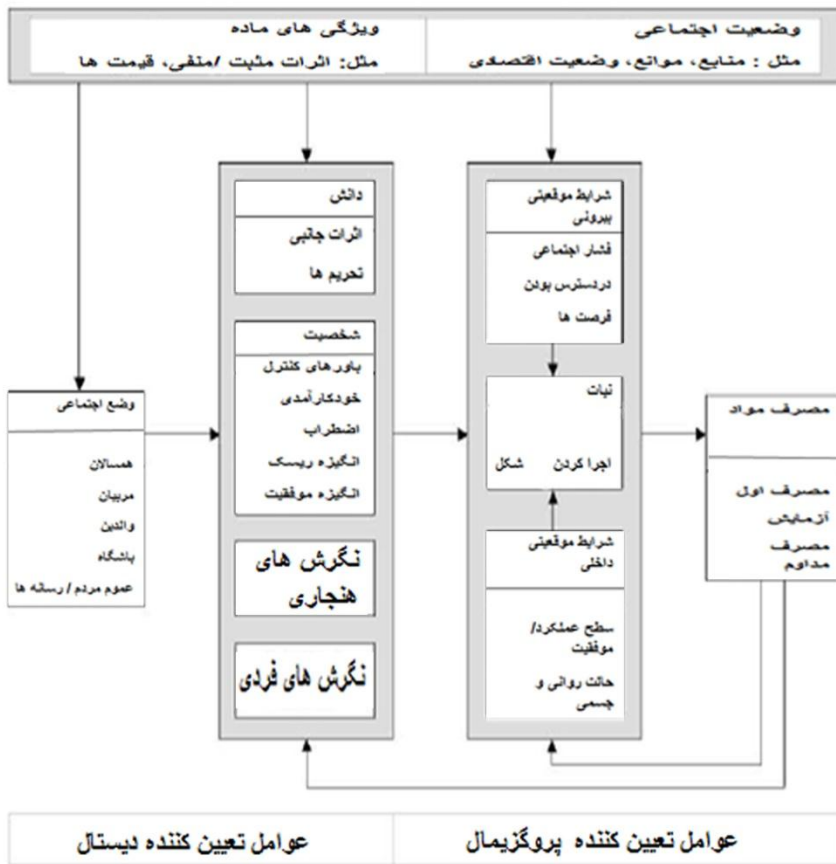
پیشینه مرتبط: دونا هو و همکاران (۲۰۰۶) در مطالعه خود که آیا جهت گیری انگیزشی می تواند رفتار استفاده از مواد افزایش دهنده عملکرد^۱ را پیش بینی کند مدلی را طراحی نمودند که در آن انگیزه درونی و بیرونی از طریق اثر واسطه ای منش ورزشکاری به استفاده از افزایش دهنده های عملکرد مرتبط می شد. شرکت کنندگان که ۱۲۹۰ ورزشکار رقابتی بودند پرسشنامه ارزیابی انگیزش درونی و بیرونی نسبت به ورزش، جهت گیری منش ورزشی و استفاده از مواد افزایش دهنده های عملکرد در ۱۲ ماه گذشته را تکمیل کردند. همانطور که در شکل ۲ نتایج مدل انگیزشی نشان داده شده است: انگیزش درونی و جهت گیری های ورزشی ممکن است از درگیر شدن ورزشکاران در سوء مصرف مواد افزایش دهنده عملکرد جلوگیری کنند.

شکل ۲-۲: نتایج تحلیل مسیر مدل انگیزشی روی مصرف مواد افزایش دهنده عملکرد. مقادیر بالای فلش اشاره به استفاده از ۳۰ نوع از مواد بهبود عملکرد دارد، مقادیر زیر فلش تنها متعلق به مواد ممنوع شده توسط کمیته بین المللی المپیک است.

^۱ Performance Enhancement Substance

کلینرت و جانگلینگ^۱ (۲۰۰۷) یک مدل انگیزشی پیچیده تر نیز برای امتحان و شناسایی عوامل روانی رفتار دوپینگ طراحی نمودند. در این مدل تاثیر روی رفتار دوپینگ (مصرف مواد) متفاوت است با توجه به عوامل تعیین کننده دیستال (عوامل زمینه ای مانند وضع اجتماعی، ویژگی های ماده، شخصیت-انگیزه موفقیت، خودکارآمدی، استرس و غیره) و عوامل پروگزیمال (عوامل رهاسازی مانند یک وضعیت خاص اجتماعی، فرصت مصرف یک داروی خاص و مهارت های ذهنی ورزشکار و منابع مقابله در رابطه با چالش فعلی). بر این اساس قصد استفاده از داروهای افزایش دهنده عملکرد نتیجه تعامل بین شرایط دیستال و پروگزیمال است. کلینرت و جانگلینگ این مدل را در یک مطالعه انجام شده بر روی یک نمونه از ۱۴۷ ورزشکار فعال از هردو سطح ملی و بین المللی آزمون کردند. نتایج نشان می دهد ورزشکارانی که تمایل به جلوگیری از شکست دارند (به جای دنبال کردن موفقیت) عوامل تعیین کننده بالقوه موقعیتی دوپینگ بالاتری تخمین زده می شود نسبت به ورزشکارانی که امتیاز پائینی در این مقیاس دارند.

شکل ۲-۳: مدل انگیزشی رفتار دوپینگ (کلینرت و جانگلینگ، ۲۰۰۷)

واجیالا^۱ و همکاران (۲۰۱۰) در کتاب خود با عنوان ارتباط بین انگیزه و وسوسه برای استفاده از مواد دوپینگ در ورزش های با عملکرد بالا که روی ۱۴۰۴ ورزشکار انجام شد ارتباط معناداری بین برخی انواع انگیزه، حالات خلق و خوی ورزشکاران و وسوسه برای استفاده از مواد دوپینگ دریافت نمودند. ورزشکاران برانگیخته بیرونی به تمرینات ورزشی، آنهایی که حالت های ستیزه جویانه و خشم با مقادیر بالاتر از میانگین نشان دادند و همین طور ورزشکاران برانگیخته درونی که مقادیر بالاتر از میانگین افسردگی و تنش داشتند بیشتر از دیگر ورزشکاران برای استفاده از مواد ممنوعه وسوسه شده بودند. استفاده از مواد

دوپینگی می تواند پیامد جهت گیری های انگیزه بیرونی همراه با حالت های خشم و تنش و یا جهت گیری های انگیزه درونی همراه با حالت هایی از خشم و غضب و یا پریشانی و افسردگی باشد.

فرضیه صفر دوم: ارتباط علی معنی داری بین انگیزه ذاتی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود ندارد.

زیر بنای نظری:

انگیزه درونی یا ذاتی یک نوع از انگیزه است. و به معنی نیاز یک فرد به دست یابی و یا نیاز به انجام دادن کاری و علاقه آن فرد به پیگیری یک عمل است. در این حالت فرد ممکن است بگوید که کاری را انجام می دهد زیرا از آن لذت می برد و آن مطابق با دیدگاهش درباره انجام دادن کارها و درست انجام دادن آنها است، بدون اینکه در نظر بگیرد پاداشی وجود دارد یا نه. انگیزه درونی انگیزه ای برگرفته شده از پاداش درونی در خود فعالیت است. از درون بر انگیزه بودن به معنی انجام فعالیت بدون پاداشی مشهود غیر از انجام خود فعالیت است (دسی و رایان، ۱۹۸۵). بر اساس مالون و لیپر^۱ (۱۹۸۷) اساساً آنچه که مردم انجام می دهند بدون کشش خارجی انگیزه درونی است. به عبارت ساده تر آن انگیزه ای عاری از هرگونه پاداش خارجی یا بیرونی، مانند پول یا نمره است. اگر شما دارای انگیزه درونی باشید، شما یک کار را فقط برای لذت بردن یا رضایت خاطر انجام دادن یا تکمیل آن کار انجام می دهید. با این حال این به این معنا نیست که اگر یک فرد دارای انگیزش درونی است به دنبال پاداش نیست. فرد خود انگیزه علاقه به پاداش را تصدیق می کند اما این پاداش ها برای با انگیزه نگه داشتن او

کافی نیست. به عبارت دیگر با یا بدون پاداش شخص به انجام آن کار ادامه خواهد داد تا زمانی که به آن علاقه دارد. ورزشکاران به دلایل مختلفی به رقابت و تمرین در ورزش می پردازند. این دلایل در دو طبقه کلی از انگیزه درونی و بیرونی قرار می گیرد. ورزشکارانی که انگیزه ذاتی دارند برای دلایل درونی مانند لذت بردن در فعالیت های ورزشی شرکت می کنند. در این حالت شرکت در فعالیت ها نه به دلیل نتیجه نهایی یا جایزه مقام اول آن، بلکه به دلیل احساس شایستگی، به چالش کشیده شدن، علاقه مند بودن و احساس تعلق صورت می گیرد. به طور مثال ورزشکاری به این دلیل که بسکتبال را برای یادگیری حرکات جدید با توپ جالب و رضایت بخش درمی یابد به بازی بسکتبال می پردازد. در واقع مطالعات متعددی به صورت تجربی نشان دادند که القای انگیزه درونی به عنوان مخالف انگیزه بیرونی منجر به نتایج مثبتی از جمله افزایش خلاقیت، کارایی و پشتکار می شود (والرند، ۲۰۰۴).

والرند و همکاران (۱۹۹۲) مطرح کردند که حداقل ۳ نوع انگیزه درونی وجود دارد:

انگیزه درونی برای دانستن (درگیر شدن در فعالیت برای لذت بردن از یادگیری): این نوع از انگیزه مربوط به ساختارهایی از جمله اکتشاف، کنجکاوی، اهداف یادگیری، انگیزه درونی برای یادگیری و نیاز معرفتی به دانستن و ادراک است. بنابراین می توان آن را به عنوان اجرای فعالیت برای لذت و رضایت توصیف کرد که شخص آن را به هنگام آموزش، کاوش و تلاش برای فهم چیزهای جدید تجربه می کند. به عنوان مثال ورزشکاران می کوشند تکنیک

های جدید آموزشی را کشف کنند تا به لذت محض تجربه یادگیری چیزهای جدید برسند به صورت درونی برای شناخت تحریک می گردند. انگیزه درونی برای به کمال (درگیر شدن در فعالیتی به خاطر لذت تلاش کردن برای بهتر شدن خود): انگیزه درونی نسبت به کمال می تواند به عنوان مشغول شدن در فعالیتی برای احساس لذت و رضایت خاطر ناشی از تجربه تلاش برای به انجام رساندن یا ایجاد چیزی تعریف کرد. مثلاً تلاش برای ماهر شدن در تکنیک های تمرینی سخت به منظور تجربه رضایت شخصی، نشان دهنده نمونه ای از انگیزه درونی برای به انجام رساندن کارها در حوزه ورزش است. انگیزه درونی برای تجربه تحریک (درگیر شدن در فعالیتی برای لذت حسی و زیبایی شناسی): هنگامی که فردی درگیر فعالیتی است به منظور احساسات تحریک کننده مثل لذت حسی، تجارب زیبایی شناسی و همچنین برای سرگرمی و هیجان مشتق شده از تعامل فرد در فعالیت است. ورزشکارانی که در ورزش شرکت می کنند به منظور تجارب هیجان انگیز زندگی دارای انگیزه درونی تجربه تحریک هستند (والرند و همکاران، ۱۹۹۲).

تحقیقات این فرض را حمایت می کنند که انواع مختلف انگیزه، وقتی فردی از انگیزه بیرونی به انگیزه درونی پیشرفت می کند پیامدهای مثبت زیادی خواهند داشت. تاریخچه اخیر رویدادهای ورزشی با گزارش های دوپینگ ورزشکاران خدشه دار شده است. ورزشکاران با استفاده از روش های غیرقانونی برای بدست آوردن امتیاز در فعالیت های ورزشی خود به شعار المپیک (سریع تر، قوی تر و بالاتر) پاسخ دادند. آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ در سال ۱۹۹۹ توسط کمیته بین المللی المپیک برای مبارزه با استفاده از افزایش دهنده های غیرقانونی، توسط

کشورهای عضو المپیک حاکم بر انجمن های ورزشی و ورزشکاران به منظور اتخاذ و پایبندی به قوانین آنها ایجاد شد (کوکلی^۱، ۲۰۰۳). هدف وادا طرد کردن تمام اشکال دوپینگ است به طوری که ورزشکاران بتوانند در سطح رشته ها رقابت کنند و همچنین اطمینان از ایمنی شرکت کنندگان است (بک هوس^۲ و همکاران، ۲۰۰۷). ورزشکاران با انگیزه درونی کسانی بودند که نیمرخ های مثبت تری به عنوان مثال نمرات پایین در استفاده در گذشته و قصد استفاده در آینده در خود گزارشات از خود نشان دادند، پیشنهاد می شود که مربیان باید انگیزه درونی را پرورش دهند و فرصت هایی برای درونی نسبت دادن موفقیت در ورزشکارانشان فراهم کنند. (بارکوکیس و همکاران، ۲۰۱۱)

پیشینه مرتبط: بارکوکیس و همکاران (۲۰۱۱) در مطالعه خود تحت عنوان نیمرخ های انگیزشی و منش ورزشی ورزشکاران نخبه در ارتباط با رفتار دوپینگ که بر روی ۱۰۷۵ ورزشکار از ۹ رشته ورزشی المپیکی انجام شد دریافتند که ورزشکاران با انگیزه درونی کسانی هستند که نیمرخ های مثبتی به عنوان مثال نمرات پایین در مصرف گذشته مواد ممنوعه و قصد استفاده در آینده از خود نشان می دهند و این نشان می دهد که مربیان باید انگیزه درونی را پرورش داده و فرصت هایی را فراهم آورند تا موفقیت را برای ورزشکارانشان به عوامل درونی نسبت دهند.

فرضیه صفر^۳: ارتباط علی معنی داری بین انگیزه بیرونی و رفتار دوپینگ ورزشکاران وجود ندارد.

^۱ Coakley

^۲ Backhouse et al